

SCHILDEREN MET ACRYLVERF

DELTA Δ S

101

technieken / acryl

Op artistiek gebied moet de theorie na de praktijk komen, ze moet eruit voortvloeien. Algemene opvattingen over de praktijk van het schilderen hebben geen nut zolang je geen penseel op het doek hebt gezet! Geen uitleg, geen algemeen idee kan de handeling van het schilderen vervangen. Dit boek is dus zo ontworpen dat de lezer kan leren schilderen door te doen. We zijn ervan overtuigd dat je op basis van deze praktijk je eigen conclusies kan trekken.

De informatie in dit boek is vooral praktisch. Na de presentatie van benodigheden laten de vele oefeningen zien hoe je met acrylverf kan schilderen. Er kunnen veel meer of veel minder technieken zijn dan de 101 die hier worden besproken. Veel minder, want om te beginnen met schilderen terwijl je leert, heb je alleen een penseel, een paar doeken, wat acrylverf en enkele vage ideeën over schilderen nodig. Het kunnen er ook veel meer zijn, want zoals elke ervaren schilder weet, vereist elk onderwerp en elk nieuw schilderij een andere aanpak, hoe miniem ook. Bij elk schilderij veranderen de intentie, de gemoedstoestand en de omstandigheden. Een echte kunstenaar houdt nooit op met ontdekken en leren. Met 101 suggesties is deze gids zo uitgebreid mogelijk, want hierin worden verschillende thematische en stilistische factoren behandeld samen met de methoden die specifiek zijn voor acrylschilderen. Elke oefening is dus een ontmoeting van een bepaald onderwerp, een techniek en een stijl, waarmee je thematische, technische en stilistische variaties kan laten zien. De volgorde van de hoofdstukken is louter functioneel en groepeerde de oefeningen op basis van de uitgelegde technieken. Het is niet noodzakelijk om de volgorde in het boek aan te houden; je kan een andere volgorde kiezen en naar eigen inzicht vooruit of achteruit bladeren.

Elke oefening, op een of twee pagina's, wordt stap voor stap beschreven. De moeilijkheidsgraad is onafhankelijk van de lengte van de oefening en wordt uitgedrukt door één of twee sterren. Eén ster betekent dat het voorbeeld op het niveau van een beginnende kunstenaar is, twee sterren dat de oefening bedoeld is voor een schilder met iets meer ervaring. Toch doet de beginner er goed aan om de oefeningen met twee sterren niet over te slaan, want daarmee is evenveel te leren als met de eenvoudiger oefeningen – zo niet meer. De gouden regel van leren is om altijd iets te proberen wat net boven je kunnen ligt. En de kunstenaar die acrylverf goed kent, zal ongetwijfeld meer dan eens worden verrast als hij methoden (met één ster) ontdekt voor onderwerpen die op het eerste gezicht ingewikkeld lijken.

Dit boek is gemaakt door een team van professionals met uitgebreide ervaring in lesgeven in tekenen en schilderen. Door deze ervaring hebben we een resultaat bereikt waar zowel de amateur als de ervaren kunstenaar veel aan zal hebben. We wilden het hele boek duidelijk, direct en toegankelijk houden, en het tegelijkertijd vanuit visueel oogpunt gevarieerd en aantrekkelijk maken. We zijn ervan overtuigd dat de lezer dit alles ook zo zal ervaren.

Inhoud

Materiaal

Verf	4
Penselen	6
Dragers	8
Toebehoren	10
Hulpmiddelen	12

De 101 technieken	15
-------------------	----

Transparante verf

1 Verdund monochroom	16
2 Droge transparanten	17
3 Vlekken en transparanten	18
4 Transparante rasters	19
5 Transparant polychroom	20
6 Transparante materialen	22
7 Ondoorzichtig op transparanten	23
8 Ondoorzichtige details	24
9 Halftransparante ondergrond	26
10 Veelkleurige transparanten	27
11 Transparanten en glacis	28
12 Transparanten en tekening	29

Ondoorzichtige verf

13 Kleurlagen	30
14 Dik en dekkend	31
15 Maximale verzadiging	32
16 Silhouetten met uitsparingen	34
17 Ondoorzichtig vs. transparant	36
18 Van transparant naar ondoorzichtig	37
19 Gradaties van ondoorzichtigheid	38
20 Droog penseel	39
21 Sfeer in ondoorzichtige tinten	40

Penseelstreken en -voering

22 Kleurblokken	42
23 Verf slepen	43
24 Spelen met verdunning	44
25 Expressionistische streken	45
26 Gescheiden streken	46
27 Losse streken	48
28 Doorlopende streken	49
29 Gearceerde penseelstreken	50
30 Vorm en streken	52

31	Contrast van streken	53
32	Verspreide vlekken	54
Harmonisatie		
33	Met koele kleuren	56
34	Met warme kleuren	58
35	Koele contrasten	59
36	Complementaire kleuren	60
37	Onverzadigde kleurwaarden	62
38	Contrasten van kleurwaarden en kleuren	63
39	Contrasterende kleurwaarden	64
40	Scherpe contrasten	66
41	Decoratieve kleur	67
42	Lichteffect	68
43	Contrast in koele tinten	69
44	Een reeks ontleden	70
Licht en schaduw		
45	Zacht tegenlicht	72
46	Licht op het water	73
47	Kleur van de schaduwen	74
48	Lichte schaduwen	75
49	Licht van de schemering	76
50	Reliëf van de golven	78
51	Model van een gezicht	80
52	Eenvoudig clair-obscur	82
53	Reliëf zonder schaduw	84
54	Hol en bol model	85
55	Clair-obscur en reliëf	86
Vorm en kleur		
56	Beknopte vormen	88
57	Samenvoeging van volume	89
58	Samenvoeging van vormen	90
59	Het wit van het papier	91
60	Vacht en streken	92
61	Weerspiegelingen	93
62	Kleurentapijt	94
63	Silhouetvormen	96
64	Oppervlakken in perspectief	98
65	Monochrome samenvoeging	99
66	Kleuren in clusters	100
67	Effen kleuren	101

Grafische effecten		
68	Veel kleur	102
69	Omkaderd door zwart	103
70	Modules en uitsparingen	104
71	Kleur en tekening	106
72	Postereffect	107
73	Stilering	108
74	Sgraffito	110
75	Grafische contouren	111
76	Tekeningen met pen en inkt	112
77	Affiche-kleuren	113
Schildereffecten		
78	Vloeiende lucht	114
79	Randen met drawing-gum	115
80	Spelen met transparanten	116
81	Ondoorzichtige contrasten	118
82	Uitgespaarde kleuren	120
83	Expressieve penseelstreek	121
84	Druppels en druipers	122
85	Expressionistische bewerking	124
86	Schets volgens de natuur	126
87	Natte weerspiegelingen	127
Schilderen met een schildersmes		
88	Plantentextuur	128
89	Kinderversie	129
90	Huidskleur	130
91	Vereneffect	132
92	Kleurenvlakken	133
93	Abstracte stad	134
94	Grote sgraffiti	135
Textuur en vulmiddel		
95	Marmervoeder	136
96	Gemalen kurk	137
97	Natuurlijk puimsteen	138
98	Ecru doek	140
99	Vloeibaar medium	141
100	Basis van caseïne	142
101	Acrylgel	143
	beginnersniveau ★	 gevorderdenniveau ★★

Acrylverf

Acrylverf wordt gemaakt van pigmenten die worden gereduceerd tot poeder en samengevoegd met een waterige oplossing van polyvinylacrylaat, waarmee het pigment vloeibaar kan worden gemaakt. Als het water verdampt, sluiten de acrylaatdeeltjes de pigmentdeeltjes in en ontstaat er een harde, transparante, niet in water oplosbare laag. Acrylverf is een flexibele, zeer resistente verf. De pigmenten die worden gebruikt bij de productie zijn organisch of anorganisch. Organische pigmenten komen voor in de natuur, in de vorm van natuurlijke of gebrande aarde en poedervormige mineralen. Anorganische pigmenten worden verkregen door chemische processen. In beide gevallen gaat het om zeer stabiele stoffen die onderling kunnen worden gecombineerd. De prijs van de verf varieert naargelang de manier waarop het pigment wordt verkregen of hoe zeldzaam het is.

Verfsoorten

Elke fabrikant biedt kleurenkaarten aan van alle tinten die worden verkocht, waarvan de namen van merk tot merk kunnen verschillen. Kleuren met de namen kobalt, cadmium, titanium of ftalo (afkorting van een organisch pigment, ftalocyanine) duiden op het type pigment dat de verf bevat. Het woord 'permanent' verwijst naar een mengsel van verschillende pigmenten die een gematigde, stabiele tint geven. De meeste acrylverf is transparant als deze wordt verdund, maar veel acrylverf is dekkend als de pure pasta wordt gebruikt.

Aanbevolen kleurenreeks

In dit boek gebruiken we een palet dat breed genoeg is om als uitgangspunt te dienen voor elke kunstenaar. Het bestaat uit titaanwit en de kleuren die in de illustratie hieronder staan afgebeeld (van links naar rechts en van boven naar beneden): citroengeel, cadmiumgeel, permanentrood, magenta, gebrande sienna, oker, permanentgroen, sapgroen, ultramarijnblauw, ftaloblaauw, kobaltviolet, ivoorzwart, karmijn, gebrande omber en kobaltblauw. Uit dit palet kunnen nog veel meer tinten worden verkregen door te mengen. Alleen de praktijk zal uitwijzen welke andere tinten je nodig hebt en of er tinten zijn die overbodig zijn of niet bij je passen.

De pigmenten kunnen organisch (natuurlijk) zijn of anorganisch (synthetisch). De prijs van de verf varieert afhankelijk van de vraag hoe zeldzaam het pigment is en van de kosten voor het verkrijgen van elk pigment.

Deze selectie van 15 verschillende kleuren wordt gebruikt voor de oefeningen in dit boek.

Verpakkingen

Acrylverf wordt verpakt in plastic tubes, bussen met doseerdoppen of potjes met deksels. Omdat de verf snel droogt en dan onoplosbaar wordt, verlies je gemakkelijk kleine hoeveelheden ongebruikte verf tijdens elke schildersessie. Daarom hebben acrylverfflessen een grotere inhoud dan olievertubes. Het is aan te raden om altijd een extra hoeveelheid wit bij de hand te hebben, omdat dat erg handig is voor het afdekken van droge plekken en het overschilderen ervan, of voor het uitsmeren van een eerdere ondergrond met of zonder textuurvullers.

Verfdozen

Verfdozen behoren tot de gebruikelijke uitrusting van een kunstenaar. Deze houten kistjes worden leeg of met een assortiment verf, penselen en oplosmiddelen verkocht. Ze zijn er in verschillende groottes en mate van kwaliteit, van kistjes voor scholieren of beginners tot grote, luxe atelierdozen van mooi hout. Ze dienen om materiaal te vervoeren en zijn dus niet noodzakelijk voor schilders die alleen in het atelier werken, ook al kunnen die er hun materiaal goed in opbergen.

Paletten

Om de kleuren te mengen heb je alleen een niet-absorberend oppervlak nodig, zoals porselein, gelakt hout of plastic. Het is belangrijk om het palet na elke schildersessie schoon te maken, omdat je op gedroogde verf moeilijk kan mengen. Sommige fabrikanten bieden paletten in de vorm van wegwerpvellen met was aan, die erg praktisch zijn.

Acrylverf wordt meestal verkocht in tinnen of plastic tubes.

Het oppervlak voor het mengen van de verf moet glad en niet-absorberend zijn. Borden en andere porseleinen oppervlakken zijn perfect. Er bestaan wegwerpvellen die een interessant alternatief bieden voor traditionele paletten.

Bussen met doseerdoppen zijn erg populair bij kunstenaars. Acrylverf smeert minder uit dan olievert, dus heb je grotere hoeveelheden nodig.

Natuurlijk haar

Dit haar is meestal afkomstig van bepaalde marterachtigen en varkens. Als je met acrylverf schildert, is het belangrijk om penselen van varkenshaar te gebruiken. De beste penselen zijn lang en sterk en zijn gemaakt van een Chinese varkenssoort. Met penselen van varkenshaar kan je een goede hoeveelheid verf opnemen zonder je penseel opnieuw in de verf te hoeven openen en krijg je een goede dekking.

Penselen van varkenshaar (links) hebben stuggere haren en worden gebruikt voor het werken met onverdunde verf. Soepele haren, natuurlijke of synthetische, zijn perfect om verdunde verf aan te brengen.

Synthetisch haar

Dit zijn kunstmatige vezels, zachter dan varkenshaar, maar stijf genoeg om goede resultaten te geven op werk dat veel zachtheid en minder kleurpasta vereist. Deze penselen zijn nagenoeg onmisbaar voor acrylschilderen, omdat de waterige aard van het medium goed past bij de textuur en flexibiliteit van dit type penseel. Deze haren zijn vooral handig in ronde penselen die in een punt uitlopen, waarmee je dunne en precieze lijnen kan trekken.

Vormen van het haar

De twee basisvormen van de penseelharen zijn rond en plat. Ronde penselen eindigen in een punt en platte penselen in een rechte rand. Over het algemeen worden ronde penselen gebruikt voor het trekken van lijnen en het maken van lange streken, terwijl de vierkante punten van platte penselen beter geschikt zijn voor het zetten van dikke penseelstreken. Er zijn ook platte penselen met spitse (kattentong) of ronde punten, maar die zijn minder bruikbaar dan de eerste. Alle acrylpenselen hebben een lange steel zodat je gemakkelijk op enige afstand van de ondergrond kan werken, en zijn altijd groter dan de penselen die voor aquarelverf worden gebruikt.

Synthetisch haar wordt gemaakt in verschillende hardheden. Over het algemeen zijn de lichtere soorten stijver dan de donkere.

De 101 technieken

Kleur van de strook:
gevoerdenniveau

12 Transparante verf / Transparanten en tekening

MOEILIKHEIDSGRAAD

★★

KLEUREN

Kobaltblauw

Oranje

Permanentgroen

Titaanwit

Noorzwart

PENSEEL

Breed, plat, met synthetisch haar

Fijn, rond, met synthetisch haar

DRAGER

Doeek op naam

In deze oefening beïnvloedt transparantie het onderwerp: de afgebeelde vogel is ook transparant, waardoor de kleur van de achtergrond zichtbaar wordt. Het resultaat is niet extravagant, maar weerspiegelt een vrij gangbare praktijk om tekenen en schilderen van elkaar los te koppelen.

1. Dring op een basistekening van een papageai een grote vlek kobaltblauw aan, lichter gemaakt met wit. De aan te brengen kleur moet voldoende verdund zijn zodat het penseel gemakkelijk over het doek glijdt.

2. Teken met het fijne penseel het verenkleed met witte en grijze lijnen (een mengeling van zwart en wit).

Titaanwit
+ ivoorzwart

3. Grijze lijnen overheersen op de rug en de buik, die het donkerst zijn. In deze gebieden moeten de lijnen dikker zijn. Schilder de poten van het dier dekkend zwart en de tak en bladeren oker en groen.

4. Als de laatste details zijn aangebracht, is het resultaat heel fris en levendig. Deze techniek kan worden gebruikt voor schilderen op basis van tekeningen.

Toegevoegde kleuren
in het schilderij

Dit deel is onderverdeeld in tien hoofdstukken, elk bestaand uit zeven tot twaalf praktische voorbeelden waarin de variaties en mogelijkheden van een specifieke acrylschildertechniek worden verkend.

Elke oefening bevat een lijst met benodigdheden die je moet gebruiken: verf, grootte en kwaliteit van de penselen, messen en soorten dragers. Daarnaast wordt de moeilijkheidsgraad van elke oefening aangegeven met één of twee sterren. Eén ster geeft een basisniveau aan en betekent dat het voorbeeld binnen het bereik ligt van een beginnende kunstenaar. Twee sterren, voor het gevorderde niveau, geven aan dat de oefening voor een schilder met iets meer ervaring geschikt is.

De opbouw van het werk wordt stap voor stap op één of twee pagina's beschreven. In sommige gevallen worden twee verschillende technieken gebruikt in dezelfde oefening, waardoor de uitleg over vier pagina's wordt verspreid. De uitleg van elke stap wordt aangevuld met precieze aanwijzingen op elk moment en elke plaats in het werk, en met pijlen die de beweging van het penseel over bepaalde belangrijke gebieden laten zien.

MOEILIKHEIDSGRAAD

KLEUREN

Ultramarijnblauw

Gebrande sienna

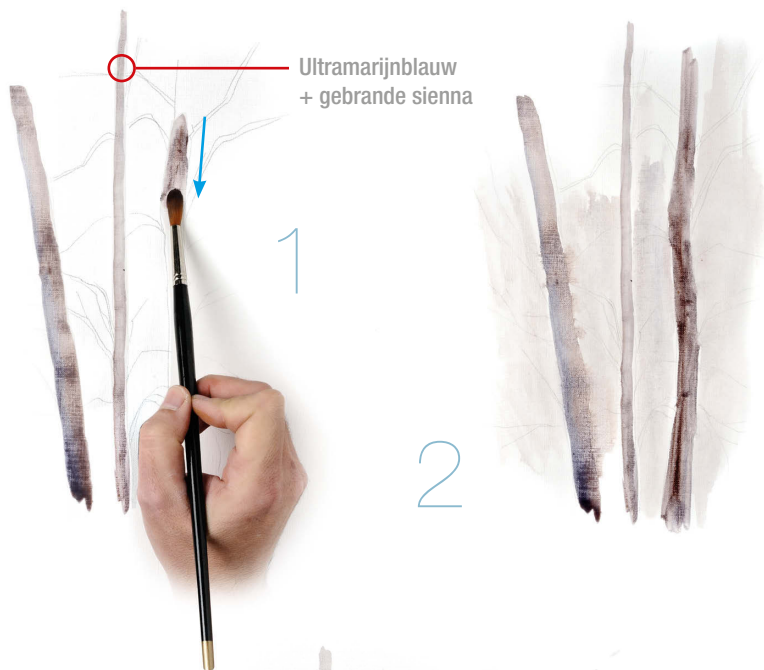
PENSEEL

Medium, rond, met synthetisch haar

DRAGER

Doek op karton

Zeer verdunde acrylverf lijkt op aquarelverf. Het grote verschil zit in de mate van absorptie van de drager (dragers voor acrylverf zijn niet erg absorberend) en meer lichtheid van de kleurtoon. Hier gebruiken we twee kleuren om een subtiel monochroom te krijgen dat de kou en de mist tussen de bomen oproept.

1. Schilder de stammen met lange penseelstreken met een verdund mengsel van sienna en blauw. De breedte van de stammen komt overeen met de breedte van de penseeltop wanneer die plat op het doek ligt.

2. De verschillende concentraties verf in de penseelstreken creëren nuances die de schors weergeven. Dit is een soortgelijk effect als bij aquarelleren.

3. Schilder de takken met de punt van het penseel om dunne streepjes te krijgen. Als ze in contact komen met heel vochtige delen, verspreiden de nieuwe verflagen zich en vervagen ze.

4. Maak bepaalde delen van de stam donkerder met meer sienna en blauw om de textuur van de schors te suggereren. De kleur is altijd hetzelfde, alleen de kleurtoon verandert.